

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De consolatione philosophiae

Boethius, Anicius Manlius Severinus

[Deventer], [1480-85]

Prosa quarta libri quinti

[urn:nbn:de:bsz:31-293110](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-293110)

nescit. Sed quam retinens meminit summā
Consultit. alta vice retractans **V**t seruatis q̄
at oblitus addere partes.

Profa quarta libri quinti.

Num illa vetus inquit hæc est de pro
uidentiā quærela. a **M**arcoq; **T**ullio
cum diuinationem distribuit vehementer a
gitata. tibiq; ipsi res diu profus multumq;
quæsitā. sed haud quanq̄m ab illo vestrum
hactenus satis diligēter ac firmiter expedita
Cuius caliginis causa est. q̄ humanæ ratio
nationis motus ad diuinæ præscientiæ sim
plicitatem non potest admoueri. Quæ si ullo
modo cogitari queat. nihil profus relinque
tur ambigui. **Q**uod ita demum patefacere at
q; expedire tētabo. si prius ea quibus moue
ris expendero. **Q**uæro enim cur illam soluen
tium rationem minus efficacem putes. q̄ quia
præscientiam non esse futuris rebus causam

necessitatis existimat nihil impediri praescie
tia arbitrij libertatem putat. Num enim tu a
liunde argumentum futurorum necessitatis
trahis nisi q̄ ea quae praesciuntur non eueni
re non possunt. Si igitur praenotio nullaz fu
turis rebus adijcat necessitatem. quod tu etiā
paulo ante fatebare. quid est quod volūtarij
exitus rerum ad certum cogantur euentum.
Etenim positionis gratia vt quid conse quat
aduertas. **S**tatuamus nullam esse praescie
tiam. num igitur quantum ad hoc attinet q̄
ex arbitrio eueniunt ad necessitatem cogunt̄
B. Minime **P.** Statuamus iterum eē. sed
nihil rebus necessitatis inūgere. manebit vt
opinor eadem voluntatis integra atq; absolu
ta libertas. **S**ed praescientia inquires tamen
si futuris eueniēdi necitas nō ē. signū tñ ē ne
cessario ea eē vētura. **H**oc igitur modo etiā si

præcognitio nõ fuisset. necessarios futurorum
exitus eẽ ostaret. **O**mne etenim signũ tãtũ qđ
sit oñdit. nõ vero efficit quod designat **Q**ua
re demõstradũ prius est nõ nihil ex necessita
te contingere. vt prænotionẽ signũ esse huius
necessitatis appareat. alioquin si hæc nulla e
ne illa quidem eius rei signũ poterit esse qđ nõ
est. **I**ã vero probationẽ firmã ratione submi
xam ostat. nõ ex signis neq; petitis extrinse
cus argumẽtis. s; ex cõuenientib; necessarijs
q; causis esse ducẽdã **H.** **S**z qui fieri potest
vt ea nõ proueniãt qđ futura eẽ prouidentur.
P. **Q**uasi vero nos ea quæ prouidentia futu
ra eẽ pñoscit nõ euẽtura credam? ac nõ illis
potius arbitremur licet euemiant. nihil tamen
vt euenirẽt sui natura necitatis habuisse. **Q**đ
hic facile ppẽdas licebit **P**lura etenim dũ sunt
subiecta oculitueni vt ea qđ i qđrigis moderã
dis atq; flectẽdis facẽ spectãt auringæ. atq;

ad hunc modum et caetera. Num igitur quicquid
illorum ita fieri necessitas vlla compellit. **B.**
Mimime. P. Frustra enim esset artis effectus
si omnia coacta mouerentur. Quae igitur cum
sunt carent existendi necessitate. eadem prius
quam fiat sine necessitate futura sunt. Quae sunt
quaedam euentura quorum exitus ab omni ne-
cessitate absolutus sit. Nam illud quidem nul-
lum arbitror esse dicturum. quod quae nunc
sunt prius quam fierent euentura non fuerint.
Haec etiam igitur liberos habent euentus. Nam
sicut scientia praesentium rerum nihil bis quae
sunt. ita praescientia futurorum nihil iis quae ven-
tura sunt necessitatis importat. Sed hoc ipsi
ipsum dubitant. An earum rerum quae necessa-
rios exitus non habent. vlla possit esse praenoti-
o. dissonant enim videntur. putant quod si provide-
ant consequentem necessitatem. si necessitas desit mitem
praesciri. nihilque scientia comprehendendi posse

nisi certum. **Q**uod si quod incerti sunt exitus ea qua
si certa prouidentur. opiniois id est caliginem
non scientiae veritatem. **A**lter enim ac sese res habe
at arbitrari ab integritate scientiae credis esse
diuersum. **C**uius erroris causa est quod omnia quae quae
nouit ex ipsorum tantum vi atque natura cogno
sci aestimat quae sciuntur quod totum contra est
Omne enim quod cognoscit non secundum sui vim
sed secundum cognoscendum potius comprehendit fa
cultatem. **N**am ut hoc breui liqueat exemplo. v
nam eademque corporis rotunditatem aliter visus. a
lter tactus agnoscit. **I**lle enim manens. to
tum simul iactis radiis intuetur. hic vero coherens
orbis atque coniunctus. circa ipsum motus ambitum
rotunditatem partibus comprehendit **I**psum quoque
minime aliter sensus. aliter imaginatio. aliter ratio.
aliter intelligentia intuetur. **S**ensus enim figuram in
subiecta materia constitutam. **I**maginatio vero
solam sine materia iudicat figuram. **R**atione

ro hęc quoq; trāscēdit. spēcēm q; ipsāz quæ
singularib; inest vniuersali cōsideratione per
pendit. **I**ntelligentiæ vero celsior oculus exi
stit. supergressa namq; vniuersitatis ambitū
ipsam illam simplicem formam pura mentis
acie cōtuetur. **I**n quo illud maxime considera
dum est. **N**am superior vis comprehendēdi
amplectitur inferiorem. inferior vero ad su
periozem nullo modo cōfurgit. **N**eq; enim se
sus aliquid extra materiā valet. vel vniuersa
les spēcies imaginatio cōtuet. vel ratio capit
simplicē formam. sed intelligētia quasi tesup
spectans. concepta forma quæ subsunt etiā
cuncta diiudicat. sed eo modo quo formaz
ipsam quæ nulli ali; nota esse poterit compre
bendit. **N**am et rationis vniuersum. et ima
ginationis figuram. et materiale sensibile co
gnoscit. **N**ec ratione vtens nec imaginatio
ne nec sensibus. sed illo vno iclu mentis

formaliter . vt ita dicā . cūcta prospiciēs **Ra**
tio q̄; cū quid vniuersale respicit . nec imagia
tione . nec sensibus vtēs . imaginabilia vel se
sibilia comprehendit . **H**æc ē enī q̄ cōceptiois
suz vniuersale ita diffinit . homo ē aīal bipes
rōnale . q̄ cū vniuersalis notio sit . tū imagina
bilē sensibileq; eē rem null? ignorat . quod il
la nō imaginatione vel sensu . sed in rationali
cōceptione cōsiderat . **I**maginatio quoq; tam
etfi ex sensibus visendi formandiq; figuras
sumpsit exordium . sensu tamen absente sen
sibilia quæq; collustrat . nō sensibili h̄ imagi
naria ratione iudicādi . **V**ides ne igitur vt in
cognoscēdo cūcta sua potius facultate q̄; eo
rū q̄ cognoscūt vtāt . Neq; id iniuria . **N**am
cū oē iudiciū iudicātis act? existat . necē est
vt suā quisq; operā nō ex aliena sed ex ppria
ptate pficiat . **M**etrū quartū li . q̄nti .

Quondā porticus attulit . **O**bscuros mi